

Lejon och lamm

Lejon och lamm berättar tre parallella historier från dagens USA, alla med anknytning till kriget i Irak och en amerikansk militärattack i Afghanistan. I Washington intervjuar en journalist en senator som iscensatt en ny militärstrategi i "kriget mot terrorn". I Kalifornien försöker en universitetsprofessor övertyga en skoltrött student att engagera sig i sina studier, samtidigt som vi får följa två unga amerikanska soldater, bägge fd elever till professorn, som deltar i en attack i Afghanistan. Kring dessa historier vävs en diskussion om vad som är vår uppgift i livet, vårt ansvar att ta vara på vår begåvning och att engagera oss i samhällsfrågor.

Rekommenderad från gymnasiet

EN FILMHANDLEDNING AV
CLAS ÖSTERHOLM

Handling

Filmen inleds med bilder på en ung man - som vi senare ska stifta bekantskap med som studenten Todd Hayes - som tittar på tv-nyheterna där man informerar om ytterligare döda amerikanska soldater i kriget i Irak. Sedan 2003 har 3 555 amerikanska soldater fått sätta livet till förklarar en journalist. Därefter korsklipper filmen mellan tre parallella historier där den gemensamma nämnaren är en amerikansk militärinsats i Afghanistan.

I Washington får journalisten Janine Roth en timmes exklusiv intervju med den republikanske senatören Jasper Irving som välvilligt avslöjar sin nya strategi i "kriget mot

terrorn". På sitt kontor berättar han hur en liten trupp amerikanska soldater i just samma ögonblick som intervjun pågår intar ett strategiskt afghansk bergsområde.

Samtidigt i Afghanistan får vi följa två unga soldater, Ernest och Arian, som deltar i anfallet, som dock ska visa sig få en katastrofal upplösning då deras helikopter beskjuts och de båda, svårt skadade, lämnas kvar på en bergstopp där de blir utsatta för beskjutning av talibanska trupper som närmar sig platsen.

Samma morgon på ett universitet i Kalifornien tar professorn i statskunskap Stephen Malley emot sin student Todd Hayes för ett samtal om dennes framtida studier. Todd är en lovande student men har under senare tid visat ett alltmer bristande intresse för professorns lektioner och han vill därför diskutera Todds framtid. Det visar sig även under samtalets gång att de båda soldaterna som nu kämpar för sina liv i Afghanistan är före detta elever till Stephen Malley.

Att ta vara på sin begåvning

Filmens regissör Robert Redford har i en intervju sagt att han önskar att filmen ska nå en ung målgrupp, en publik som han vill väcka till engagemang. Detta förklarar hans val av att rama in berättelsen genom att som allra första och sista sekvens i filmen visa studenten Todd Hayes bekymrade ansikte medan denne tittar på tv-nyheterna.

Senare presenteras Todd mer ingående när han besöker sin lärare i statskunskap Stephen Malley. Todd är en mycket begåvad student men det visar sig att han har förlorat tron på det som Stephen Malley lär ut. Han vill istäl-

let luta sig tillbaka och leva ett vanligt liv som skattebetalare och lägga sina politiska ambitioner på hyllan. För varför engagera sig när demokratin har spelat ut sin roll, när politiken inte längre handlar om ideologier, utan enbart en kamp om att till varje pris vinna makten?

Samtalet mellan Stephen och Todd kommer att handla om att ta vara på sin kunskap, vad som är vår uppgift i livet, att inte ge upp och om att inte förlora tron på att det går att förändra samhället. Enligt Stephen Malley är Todds cyniska attityd ett slöseri med de egna intellektuella resurserna och han tar sina två gamla elever Ernest och Arian som exempel på studenter som ingav hopp. De hade mod nog att ta initiativ och svåra beslut trots livets motgångar och rädsor.

Förändringar av samhället är trots allt möjlig, enligt Stephen Malley. Problemet är inte politikernas fatala beslut utan alla vi som inte gör något, att vi inte tar vårt medborgerliga ansvar. "Rom brinner! Hur kan du vara passiv och inte göra någonting!", säger han desperat för att försöka övertyga Todd.

- Varför lär vi oss och för vem? Vad är kunskap? Har vi skyldighet att göra bruk av vår begåvning?
- Fundera kring frågorna som Stephen och Todd samtalar om: Vad är man rädd för - arbetslöshet, sin ekonomi, etc? Vad är min uppgift här i livet - vad står man för, vad kämpar man för, vad lever man för?
- I filmens slutscen ser vi hur Todd återigen tittar på tv-nyheterna där flamsiga skvallernyheter blandas med noter om kriget i Irak. Vad tänker han? Kommer han att återvända till Stephen Malleys lektioner?
- Har politiken spelat ut sin roll när det handlar om att förändra samhället? Vad betyder politik och demokrati? Vilka andra demokratiska vägar finns det att gå om man vill förändra något?
- Stephen Malley förklarar att hans uppgift som lärare är att hitta det positiva hos eleverna och stimulera dem. Vad är en lärares roll?

Att göra något

Arian och Ernest är två unga lovande studenter, den ene afroamerikan och den andre med latinamerikanskt ur-

sprung. De har trots sin bakgrund från USA:s bakgårdar tack vare baseball-stipendier lyckats ta sig in på det prestigefyllda universitetet. Inspirerade av sin lärare Stephen Malleys uppmaning att engagera sig i samhällsfrågor fattar de det oväntade beslutet att ta värvning i armén. De grundar sitt beslut på att de vill vara en del av sitt lands historia, att de som en självklarhet ställer upp när deras nation behöver dem. Grundfrågan som killarna ställer sig är om man ställer upp och gör något eller om man är passiv och låter andra göra jobbet. För dem är armén ett led i deras framtida politiska gärning; när de kommer hem är de något, de är krigsveteraner med universitetsutbildning. Då kommer man att lyssna på dem och då kan de göra nytta.

Stephen Malley blir å ena sidan förvånad över deras beslut och han försöker avråda dem från att åka, men samtidigt ser han deras initiativ som ett tecken på personligt engagemang, ett oegoistiskt och patriotiskt föredömligt beslut.

I Afghanistan sänds Arian och Ernest ut i ett anfall, en plan vars arkitekt är senator Jasper Irving. Men det visar sig att attacken får katastrofala följder för dem då den är miserabelt planerad av de överordnade, något som filmens titel anspelar på och sammanfattar regissörens kritik mot USA:s krig i Irak. "Lejon och lamm" är taget från ett citat av en tysk general som under första världskriget uttryckte sin beundran för de unga brittiska soldaterna som sändes ut på självmordsuppdrag av sina inkompetenta överordnade. De hjältemodiga lejonerna till fotsoldater offras i fält ledda av lamm.

- Diskutera Ernest och Arians beslut att ta värvning i armén. Kan man förstå deras beslut?
- Diskutera läraren Stephen Malleys ståndpunkt vad gäller politiskt engagemang i förhållande till Ernest och Arian som går ut i krig med risk för eget liv och Todd som förlorat tron på individens förmåga att förändra. Stephen Malley menar att det är bättre att försöka, även om man misslyckas, än att inte göra något alls.
- Vad är patriotism? Är *Lejon och lamm* en patriotisk film trots dess kritik mot USA:s politik?

Medier i politikernas tjänst

Jasper Irving är en fullblodspolitiker med siktet inställt på presidentposten - en ambition som han dock officiellt förnekar. Han ser det som sitt moraliska ansvar att försvara det amerikanska folket, därför måste han iscensätta dessa ingrepp i Afghanistan. "Vi kan inte tillåta att terrorismen sprider sig", säger han. Och efter sex år av blodigt krig i Irak - med kritikernas ständiga påminnelser om mardömmen i Vietnam - säger han till journalisten: "We do what ever it takes". Och på väggen på sitt kontor hänger ett talande citat av Theodore Roosevelt: "If I must choose between righteousness and peace, I choose righteousness."

Senatorns nya strategi i kriget mot terrorismen innebär dock inte enbart om en militär insats i Afghanistan utan är ett tvåfrontskrig där den andra fronten befinner sig på hemmaplan och handlar om att återvinna folkets förtroende för presidentens politik och vända de fallande opinionsskurvorna. Det är där Janine Roth och hennes journalistkollegor kommer in i spelet. Att bjuda in till en öppen dialog med en väl utvald press - och att bjuda på en lagom dos självkritik; "Vi har gjort misstag, men nu måste vi börja se framåt och fråga oss: Vad gör vi nu?". Men även journalisterna måste erkänna sina misstag. De hjälpte politikerna att sälja kriget i Irak, nu ska de hjälpa dem att sälja lösningen. "Vill du vinna kriget mot terrorismen? Ja eller nej?", frågar Jasper Irving med en anklagande ton Janine Roth. Är du för oss eller emot oss?

Jasper Irving bjuder "generöst" den erfarna politiske reportern Janine Roth på en timme av sin värdefulla tid. Ogenerat smörjer han henne med komplimanger och påminner om hur hon har hjälpt honom i hans politiska karriär. Han har till och med ett inramat citat av henne på

sitt kontor. Janine Roth, som har ett förflutet i det radikala 60-talet, har med åren insett att hon resignerat i sin journalistiska gärning inför både de politiska och kommersiella krafterna. Hennes möte med Jasper Irving blir ytterligare en påminnelse om att hennes kår av kritiskt granskande journalister snarare förvandlats till språkrör för de styrande politikerna. Efter intervjun säger Janine Roth till sin frustrerade redaktör som absolut vill sända senatorns uppgifter: "Det är propaganda. Vi behöver inte sända allt som politikerna säger". Men när vi i slutscenens tv-bilder ser hur man informerar om senator Jasper Irvings nya strategi i Afghanistan förstår vi att hon trots allt gått redaktörens vilja till mötes.

- Vilken är journalistens roll? Fundera kring Janine Roths situation, å ena sidan får hon serverat en exklusiv "stor" nyhet, samtidigt som om hon sänder den, helt går i politikernas ledband. Vad tror ni hon tänker när hon i filmens slutscener sitter i taxin och passerar Vita huset och en krigskyrkogård - maktens boning och de offer som skördas i demokratins namn, lammen och lejonet?

- Hur ser relationen mellan journalister och politiker ut i Sverige? Kan man jämföra den bild som filmen ger?

- Terrorn och den stora tillgången på vapen utgör ett av vår tids stora gissel. Vilka är dess orsaker? Hur tänker eleverna att den bäst bekämpas? Med hårda nypor som Jasper Irving förespråkar eller finns det även andra vägar?

Produktionsuppgifter

USA 2007

Producent: Matthew Michael Carnahan, Tracy Falco, Andrew Hauptman

Regi: Robert Redford

Manus: Matthew Michael Carnahan

Foto: Philippe Rousselot

Klipp: Joe Hutshing

Scenografi: Jan Roelfs

Musik: Mark Isham

I rollerna

Janine Roth - Meryl Streep

Jasper Irving - Tom Cruise

Stephen Malley - Robert Redford

Todd Hayes - Andrew Garfield

Ernest - Michael Pena

Arian - Derek Luke

Tekniska uppgifter

Längd: 92 minuter

Format: Cinemascope

Ljud: Dolby Digital

Censur: Från 11 år

Svensk premiär: 9 november 2007

Distribution

Twentieth Century Fox, Box 604, 169 26 Solna Tel 08-566 261 00, fax 08-566 261 49 www.foxfilm.se

Redaktion

Andreas Hoffsten, Barn & ungdom, Svenska Filminstitutet, januari 2008